

Informace o Chartě 77 - ročník čtvrtý /1981/ - č. 3

od 6. února 1981 do 12. března 1981

Dopis Charty 77 Výboru společenské sebeobraný	1
Mluvčí Charty 77 upozorňují na sborník o R. Battěkovi . . .	1
Sdělení Charty 77 ze dne 17.2.1981	1
Dopis Charty 77 prezidentu republiky	3
Výbor na obranu nespravedlivě stíhaných	
Sdělení č. 231 /Zmaření přednášky/	4
Sdělení č. 232 /Případ Jiřího Černého/	4
Sdělení č. 233 /Pobuřující odsouzení Petra Santory/ . .	5
Sdělení č. 234 /Podrobnosti o př. Josefa Barty/	6
Sdělení č. 235 /Odjezd Jaroslava Suka/	6
Sdělení č. 236 /Jan Litomický ve vazbě/	6
Sdělení č. 237 /Josef Barta propuštěn z vazby/	7
Sdělení č. 238 /Pavel Skála propuštěn/	7
Dopis Anny Šabatové generálnímu prokurátorovi	7
Stížnost pro porušení zákona podává Věra Cibulková	8
Jiří Lederer - Dopis přátelům /č.2/	9
Několik poznámek k Polsku	13
Anketa INFOCHU	15
Krátké zprávy:	
Zpráva o uzavření případu Nová Víska	16
Stopou Václava Havla	16
Odnětí státního souhlasu Josefa Kordíkovi	16
Udělení Ceny Jana Palacha	16
Dopis Ladislava Čermána	16

Vydává nezávislá redakční skupina signatářů Charty 77

Adresa: Petr Uhl, Anglická 8, Praha 2
Anna Šabatová, Anglická 8, Praha 2

**Výbor společenské sebeobraný - /KOR/
- k rukám Jácka Kuroně**

Draží přátelé,

v této chvíli považujeme za svou povinnost vyjádřit solidaritu a Vámi. Spojuje nás společný úkol: spoluvytvářet spravedlivou společnost, v níž zájem obecný je totožný se svobodným rozvíjením schopností každého člověka. Počátek Vaší cesty předznamenal ušlechtilý čin - obrana pronásledovaných dělníků. Svým úsilím jste získali vážnost a přirozenou autoritu v celé polské společnosti. Za hranicemi své země jste pak inspirovali a účinně podpořili mnohé občanské iniciativy. Tuto Vaší nezištnou, ušlechtilou a statečnou činnost nelze ani znehodnotit pomluvami ani potlačit násilím. Přejeme Vám, aby nadále nacházela pochopení lidu a napomáhala k uskutečňování humanitních cílů.

10.2.1981

Václav Malý
mluvčí Charty 77

dr. Jaroslav Šabata
mluvčí Charty 77

MUDr. Bedřich Placák
mluvčí Charty 77

X X X X X X X X X X X X X X X

Mluvčí Charty 77

upozorňují veřejnost na sborník "Případ ing. Rudolfa Battěka" z února 1981.

Tento soubor dokumentů, podnětů a úvah podrobně popisuje i uvádí do širších souvislostí postih vězněného mluvčího Charty 77 a člena VONS ing. Rudolfa Battěka.

21. února 1981

Václav Malý
mluvčí Charty 77

MUDr. Bedřich Placák
mluvčí Charty 77

X X X X X X X X X X X X X X X

Sdělení Charty 77

Mluvčí Charty 77 obdrželi příslovek, který byl podán skupinou signatářů Charty 77 jako návrh pro závěrečné jednání Madridské konference.

Doporučují jej jako podnět k diskusi a uvítají další náměty k tomuto tématu.

17.2.1981

Václav Malý
mluvčí Charty 77

MUDr. Bedřich Placák
mluvčí Charty 77

Autentičnost Evropy nespočívá v její minulosti, ale ve způsobu, kterým se k ní vždy stavěla. Stejným jako ke světu a lidstvu. Byla vždy schopna zkoumat vlastní předpoklady, znovu je klást a přeskupovat. To nebylo lze nikdy jinak než na základě osobní odpovědnosti, odpovědnosti nepřeveditelné na tradice, národní a státní hranice, společenské skupiny či masové hnutí. Ale mechanická reprodukce vědění, i evropského, vede k mechanizaci všeho - toho, kdo jí koná, kdo přijímá, i toho, co se sděluje. Jedince a stejně tak Evropa nejsou proto jen naučitelná.

Pojmový prostor přírodních věd, stejně jako sféra technických aplikací je univerzální a proto neosobní. Platí všude, lze jej konzumovat a naučit. Všechny objevy, v šechno nové se zde vtěluje do soustavy - učeb-

nie a monografií.

Humanitním vědám je naopak dána disparátnost interpretace a toho, co je vykládáno, totiž originálního textu či uměleckého díla. Původní texty si stále zachovávají předmětnou hodnotu, nejsou grušitelné výkladem, lze a musí se na ně neustále navazovat. Nestárnou. Ať v tom, či onom aspektu navazují vždy totiž na totalitu lidského života a spoluvytvářejí jím Netvoří samostatné universum. Učebnice a monografie mají zde jen sekundární charakter, už jen proto, že jejich předmětem jsou právě soubory textů a děl.

Zmasovění vzdělání a nejen ono, nese však sebou stále vzrůstající podíl jen technických poznatků, konverzačních dat, falešnou fakticitu. Podávají se fakta spojovaná jen vnějšně časovou a oborovou posloupností, fakta, která netvoří a nemohou ani tvořit celek. Pak i osobní a společenské sebepoznání, identifikace a formulace musí být stejně povrchní. Vědění se konzumuje, jak jinak při jeho mechanické kumulaci, a vede ke zdůraznění těch osobnostních i společenských rysů, které obvykle doprovázejí soumrak velkých kultur.

To vše, co je rozhodující, nejsou všeobecně sdílená tvrzení, ale jazyk sám, jazyk společný. Bez něj smysluplný dialog, ani hledání a nalésání nejsou možny. Nemůže jim být vypreparovaný jazyk všeobecných a jen informativních sdělení, jazyk pouhé empirie a praxe, ale ten kterým jsou sdělení dobývána, totiž jazyk tvůrčích děl, jazyk, kterým si klademe otázky. Čím větší bude okruh těch, kteří budou mít společné vědomí souvislosti - a to je také možné na základě společné znalosti stejných textů -, tím větší budou předpoklady autentičnosti a současně rozumní a dorozumnění.

Originálních textů je vzhledem k možnostem recepce jednotlivce bezbřezě mnoho. Jen individuální výběr je nutně náhodný, fragmentární, i bez možnosti konfrontace textů mezi sebou. Tedy i se stříženou možností komunikace mezi čtenáři navzájem. Jinde jsou naopak určité texty kanonizovány a oltatní potlačovány.

Podají-li se vybrat okruhy původních textů tak, aby byly právu evropskému myšlení a respektovaly přitom možnosti i potřeby jednotlivých skupin možných čtenářů, bude tím utvořen první krok. Dosáhnout společné orientace jednotlivých evropských školských soustav na tyto soubory textů pak krokem dalším. To při vědomí toho, že zdaleka ne ve všech zemích Evropy je klasické dědictví dostupné všem a v tom by měla být zjednána náprava nejdříve. Není jiného jazyka Evropy.

1. Vytvoření evropského orgánu pro vypracování základních originálních textů /ZOT/;
2. Vypracování souboru ZOT pro střední školy;
3. vypracování souboru ZOT pro humanitní obory vysokoškolského studia;
4. vypracování souboru ZOT pro humanitní obory vysokoškolského studia teoretické povahy /sociologie, filozofie a ped./;
5. vypracování souboru ZOT pro humanitní obory vysokoškolského studia aplikované povahy /pedagogika a ped./;
6. vypracování souboru ZOT pro jednotlivé obory vysokoškolského studia;
7. vypracování souboru ZOT pro vysokoškolská studia technických směrů;
8. doporučení jednotlivým národním školským institucím, aby tyto ZOT začly do plánu studia;
9. doporučit všem evropským státům, aby pečovaly o vydání všech děl ze souboru ZOT;
10. vytvoření evropského konsorcia, které by doporučovalo k vydávání nově vytvořená díla základního charakteru pro všechny státy;
11. sřisení evropských cen pro jednotlivé obory humanitních věd a literatury;
12. uvážit možnosti vypracování společných učebnic;
13. vydávání evropského časopisu literárního;
14. vydávání evropského časopisu pro humanitní vědy /obdoba přírodovědecké Nature/.

X X X X X X X X X X X X X X X X X X

Dopis Charty 77 prezidentu republiky

Vážený pane prezidente,

dne 17.9.1980 Vám mluvčí Charty 77 zaslali dopis, jímž za tuto občanskou iniciativu vyjadřovali postoj k jednání Konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě v Madridu. Vyslovili v něm podněty a návrhy, které podle jejich názoru mohla přispět ke konstruktivním rozhovorům i k přijetí potřebných závěrů. Na tento dopis se jim opět nedostalo odpovědi a ani ne přímo nevyjádřil žádný z nejvyšších orgánů našeho státu stanovisko k otázkám, v dopise přiloženým.

Se zájmem jsme proto četli dne 27.ledna t.r. rozhovor zástupce ČTK a vedoucím čs.delegace na druhé části madridského jednání, jež v současné době ještě probíhá. S určitým uspokojením zjišťujeme, že mezi pěti návrhy podávanými naší delegací, je uveden také požadavek, aby zúčastněné státy ratifikovaly mezinárodní pakty o lidských právech. Chápeme to jako potvrzení stanoviska, obsaženého již v Závěrečném aktu z Helsinek, jež jste podepsal, s vyjádřením také ve zmíněném dopise, totiž že respektování lidských práv a základních svobod je jedním z nezbytných předpokladů pokojného soužití a spolupráce mezi národy; a tím též jako potvrzení stanoviska, že tato otázka je oprávněně předmětem mezinárodního jednání z něhož nemůže být vyloučována tvrzení, že stát ve vztahu k vlastním občanům je svrchovaný a že tento vztah je čistě vnitřní záležitostí té které země.

I když tak pravděpodobně učinila již většina účastnických států je zapotřebí /beze všech pochybností/, aby významné pakty o lidských právech byly ratifikovány i všemi zbývajícími státy. Jde však o to, aby ratifikace nezůstala jen prázdnou formální záležitostí, která by neměla konkrétní důsledky pro skutečný život společnosti v každém jednotlivém účastnickém státě. Vy sám jste přece v roce 1976 ve funkci generálního tajemníka KSČ podepsal v závěrečném dokumentu berlínské konference komunistických a dělnických stran výzvu, která potvrzuje požadavek jak ratifikace, tak i dodržování obou mezinárodních paktů všemi evropskými státy. Domníváme se proto, že návrh čs.delegace by se neměl omezovat na požadavek pouhé ratifikace a oba boval tak to, co bylo formulováno již v Helsinkách, co je obsaženo v samotných mezinárodních paktech a co bylo spolu s Vaším podpisem znovu předloženo evropské a světové veřejnosti. Máme naopak za to, že požadavek skutečného dodržování a naplňování zásad, v Paktech obsažených, v každodenním životě uvnitř signatářských zemí by měl být zdůrazněn a dále konkretizován.

Proto považujeme za svou povinnost opakovat, co Vám mluvčí Charty 77 předložili k uvážení v uvedeném dopise se září minulého roku: rozšířit a zpřesnit návrh čs. delegace tak, aby zúčastněné státy přijaly dohodu, že uvedou co nejdříve jak své zákonodárství, tak zejména svou správní, soudní a hlavně policejní praxi v plný soulad s mezinárodními pakty o lidských právech a že zřídí zároveň příslušný koordinační útvar, obdobný komisi pro lidská práva při OSN, popř. jí k tomu účelu požádají o pomoc. Odpovídalo by to ostatně i čl.2 Faktu o občanských a politických právech.

Není pochyb o tom, že by účinnost a věrohodnost takové čs. iniciativy byla podstatně posílena, kdyby naše nejvyšší orgány přijaly i další návrhy, jež Charta 77 v dopise ze 17.9. uvedla:

- přezkoumat ty části našeho právního řádu, které nejsou ve shodě s ustanoveními Mezinárodních paktů o lidských právech /jde zejména o trestní zákon a zákon o SNB/, zároveň tvořit nové zákony v plném souladu s pakty, např. nový zákon o vysokých školách z roku 1980, publikovaný tedy po ratifikaci helsinských dokumentů, je s nimi v příkrém rozporu.

- propustit z vězení osoby, které jsou stíhány nebo odsouzeny za to, že poukazovaly na konkrétní rozpory soudní a administrativní praxe s ustanoveními obou paktů, zasmazat sepočaté trestní stíhání proti nim, nesažít na žádná nová, resp. zahradit jejich tresty /V.Benda, R.Betták, O.Bednářová, J.Bělíková, A.Černý, J.Dienstbier, V.Havel, L.Lis, V.Malý, J.Litvinský, D.Němcová, J.Němec, P.Uhl, a další/.

- usákonit činnost občanských iniciativ, směřující k odstranění rozporů mezi ustanoveními paktů a naším zákonodárstvím, jakož i se soudní, správní a zvláště policejní praxí orgánů naší republiky.

Jane přesvědčení, že takové kroky by nemalou měrou přispěly k plodnému průběhu jednání o otázce lidských práv na madridském zasedání, ke zlepšení pověsti naší republiky a v neposlední řadě ke skutečnému posílení bezpečnosti a spolupráce v Evropě.

V Praze dne 23.2.1981

Václav Malý
mluvčí Charty 77

dr.Jaroslav Šabata
mluvčí Charty 77

MUDr.Bedřich Placák
mluvčí Charty 77

X X X X X X X X X X X X X X X

Sdělení č. 231 /Znemožnění přednášky/

Dne 9.2.1981 ve večerních hodinách se měla konat v bytě dr.Ladislava Hejždánka přednáška profesora university v Cambridge Johna Prokopé. Kolem 17,30 hod. byl dům ve Slovenské ul. č.11 v Praze 2 obklíčen několika policejními vozy a ve vchodu do domu stáli dva uniformovaní příslušníci VB, kteří kontrolovali doklady každého, kdo do domu vešel. Návštěvníkům přednášky zakázali přístup do bytu dr. Hejždánka s odůvodněním, že dr.Hejždánek "dnes večer nebude mít čas". Anglický přednášející byl odvezen k několika hodinovému výslechu a poté zadržován až do odletu jeho letadla 10,2.81 v 9 hodin ráno.

11.února 1981

Výbor na obranu nespravedlivě stíhaných
Československá liga pro lidská práva
člen Mezinárodní federace pro lidská práva

X X X X X X X X X X X X X

Sdělení č. 232 /Případ Jiřího Černegy/

Dne 3.11.1980 byl vzat do vazby a obviněn z trestného činu podle § 103 /hanobení republiky a jejího představitele/ signatář Charty 77, dělník Jiří Černega, nar.16.8.1956, bytem Tábořská 273/III, Sušice. Trestného činu se měl podle obžaloby dopustit tím, že při oslavě, na kterou byl pozván svými přáteli do klubovny SSM v obci Drahalovice poblíž Klatov, sundal se zdi obraz prezidenta republiky a se pronášením určitých hanobících výroků se s tímto obrazem nechal vyfotografovat. Dne 27.1.1981 se konalo hlavní líčení u okresního soudu v Klatovech. Senátu předsedala JUDr.Ludmila Lišková.

Jiří Černega v průběhu hlavního líčení vypověděl, že obraz prezidenta republiky se zdi nesundal, vyfotografován že s ním byl celkem dvakrát, přičemž nechtěl nikoho hanobit. Poprvé se s obrazem nechal vyfotografovat další dva účastníci svatby, druhá fotografie zachycovala všechny účastníky oslavy. Jiří Černega byl s obrazem v popředí. Co při fotografování dělali ostatní, nevěděl, neboť stáli za ním. Žádné hanlivé výroky přitom nepronášel ani neslyšel.

Svědék Bořánek vypověděl, že obraz se zdi sundal on. Oba snímky vyfotografoval také on. Nic hanlivého v tom neobdivoval a žádné výroky neslyšel. Svědek Binia vypověděl, že se nechal vyfotografovat v obou případech. Nic hanlivého v tomto počinání nespatořoval. Při druhém fotografování slyšel sezadu: "Vyfoť se s námi, když nás tak dobře živíš." Je tedy zcela patrné, že výrok nepronesl obžalovaný. Po tomto zjištění se soud o autorství výroku přestal se jmat... Svědek Švare vypovídal v podstatě stejně jako Binia.

Prokurátor však v závěrečné řeči měl zato, že skutková podstata tr. činu byla prokázána, zdůraznil společenskou nebezpečnost a navrhl nepodmíněný trest v polovině zákonné trestní sazby /§ 103 má tr.sazbu až dva roky/.

Soud uznal Jiřího Černegu vinným a odsoudil ho k trestu odnětí svobody v trvání šesti měsíců nepodmíněně do I.nápravné výchovné skupiny. Jiří Černega se proti rozsudku neodvolal.

Přesahuje naší představitost, jakým způsobem může snížit vážnost prezidenta republiky skutečnost, že jeho obraz byl vyfotografován se skupinou mladých lidí - a nic jiného před soudem prokázáno nebylo. Navíc se domníváme, že všichni občané jsou si před zákonem rovni, a tudíž by obdobným paragrafem měla být chráněna důstojnost každého občana.

11.února 1981

Výbor na obranu nepravdělivě stíhaných
Československá liga pro lidská práva
člen Mezinárodní federace pro lidská práva

X X X X X X X X X X X X X X X

Sdělení č. 233 /Pobuřující odsouzení Petra Šantory/

Petr Šantora, nar.17.7.1955, dělník, bytem Chomutov, Václavská 4 049 přechodně Ústí nad Labem, Purkynova 1180, je samostatně uvažujícím člověkem, kterému nestačí životní a společenskou realitu pouze registrovat, ale cítí potřebu se vůči ní vymezovat a zaujímat k ní vlastní stanoviska, se kterými se netají. To se mu ovšem stalo osudným.

Dne 12.3.1980 byla u něho provedena domovní prohlídka, při níž StB zabavila různé písemnosti - stat Václava Havla Moc bezmocných, sdělení VONS č.115, vlastní tvorbu aj. Petr Šantora byl obviněn z trestného činu pobuřování podle 100 tr.z. a vzat do vazby.

Dne 22.7.1980 se jednalo u Okresního soudu v Ústí nad Labem hlavní líčení za předsednictví JUDr.Jana Hájka. Senát shledal J.Šantoru vinným v plném rozsahu a odsoudil jej k nepodmíněnému trestu odnětí svobody v trvání 1 roku do I.NVS. Podle rozsudku se měl Šantora dopustit tr.činu pobuřování /§ 100 odst.1, písm.a v odst.2 tr.z./ tím, že "rozšiřoval mezi spoluzaměstnanci a svými přáteli písemné materiály s obsahem zaměřeným proti společenskému a státnímu zřízení republiky...tendenčně a jednostranně informoval o průběhu trestního stíhání vedeného proti členům VONS... toto činil s nepřátelství k socialistickému a státnímu zřízení ČSSR". Dotyčné písemnosti /eseje, petiční dopisy, časopis Listy, vlastní tvorba/ věcně a kriticky upozorňovaly na nedostatky stávajících společenských struktur; neměly tudíž vůbec pobuřující charakter /t.j. nevažující autoritu státních orgánů a vyvolávající nenáviděné nálady/. Veřejné vyslovení vlastních názorů ohledně odsouzení šesti členů VONS nemělo být přecí důvodem krestního postihu, protože zde nebyl úmysl vzbudit nepřátelství ke společenskému a státnímu zřízení. Jednání Petra Šantory bylo motivováno snahou vysvětlit, že je třeba aplikovat čl.zákony v souladu s ratifikovanými mezinárodními pakty.

Při pozdějším odvolacím řízení Krajský soud v Ústí nad Labem avýšil uložený trest na 18 měsíců nepodmíněně, což zdůvodnil zvláště vysokou společenskou nebezpečností jednání obviněného.

Petr Šantora je nyní ve výkonu trestu v NVÚ Píseň-Hory.

Celý případ sřetelně dokumentuje, že čl.policejní a justiční orgány svévolně přehlížejí při svém rozhodování Mezinárodní pakt o občanských a politických právech /č.120/76 Sb./, který je nedílnou součástí čl.právního řádu. V čl.19 tohoto paktu se praví: "Každý má právo zastávat svůj názor bez překážky; každý má právo na svobodu projevu: toto právo zahrnuje svobodu vyhledávat, přijímat a rozšiřovat informace a myšlenky všeho druhu, bez ohledu na hranice, ať ustně písemně nebo tiskem..."

18.února 1981

Výbor na obranu nepravdělivě stíhaných
Československá liga pro lidská práva
člen Mezinárodní federace pro lidská práva

Sdělení č. 234 /Podrobnosti o případu Josefa Bárty/

V bytě františkána P. Josefa Bárty, stíhaného podle § 178 tr.z. /maření státního dozoru nad církvemi a náboženskými společnostmi/ a držného ve vazbě v Liberci /viz sdělení č.231/, byla 28.1.1981 provedena domovní prohlídka při níž příslušníci StB zabavili bohoslužebná roucha, kalichy, patěnu a konvičky. Rovněž ve dvou dalších domech, obývaných členy františkánského řádu, bylo zabaveno 11 bohoslužebných rouch, 4 kalichy, řeholní hábit a dvoje konvičky.

V souvislosti s trestním stíháním P. Josefa Bárty probíhá řada výsledků v Liberci i v Praze, které trvají často mnoho hodin, a při nichž používají vyšetřovací orgány i různých výhrážek, aby tak dosáhly usvědčujících výpovědí proti obviněnému.

Ačkoliv P. Bárta je velmi těžce nemocen - prodělal v minulosti dva infarkty, trpí anginou pectoris - musí sdílet společnou ~~xxx~~ celu se silnými kuřáky, a tím se jeho zdravotní stav zhoršuje. Zatím marně žádá nápravu.

Vše nasvědčuje tomu, že ztíženými vazebními podmínkami se vyšetřující orgány snaží P. Josefa Bárta donutit k doznání, že se dopouštěl trestné činnosti, a tak dosáhnout oprávněnosti svého nezákonného jednání před naší i světovou veřejností. Zabavení bohoslužebných rouch a náčiní nemůže StB získat žádný důkaz trestné činnosti, o což zjevně usiluje. Zákon nikde nestanoví, že duchovní bez státního souhlasu nesmí vlastnit bohoslužebná roucha a náčiní a že nesmí konat soukromé bohoslužby. Ustanovení paragrafů 218,219 zákona č.49 Sbírky /o hospodářském zabezpečení církví/ se vztahuje pouze na duchovní v činné službě, kteří veřejně /!/ působí a jsou státem materiálně zabezpečováni.

Případ trestního stíhání P. Josefa Bárty se má s největší pravděpodobností stát precedencem pro další případné postihy a proto mu je třeba věnovat zvýšenou pozornost a usilovat vzhledem k vážnému zdravotnímu stavu obviněného o jeho okamžité propuštění na svobodu.

17.února 1981

Výbor na obranu nespravedlivě stíhaných
Československá liga pro lidská práva
člen Mezinárodní federace pro lidská práva

X X X X X X X X X X

Sdělení č.235 /Odjezd Jaroslava Suka/

Dne 26.února 1981 přesídlil natrvalo z Československa do Švédska Jaroslav Suk. Oznamujeme, že Jaroslav Suk byl členem Výboru na obranu nespravedlivě stíhaných od jeho založení, ačkoliv jeho jméno a adresa nebyly nikdy zveřejněny. Jaroslav Suk se hodlá i nadále práce VONS účastnit, seznámil nás se svými plány a souhlasí s tím, stát se naším zástupcem v zahraničí. Zároveň tímto Jaroslavu Sukovi za jeho práci děkujeme.

4.března 1981

Výbor na obranu nespravedlivě stíhaných
Československá liga pro lidská práva
člen Mezinárodní federace pro lidská práva

X X X X X X X X X X

Sdělení č. 236 /Jan Litomiský ve vazbě/

Dne 17.února 1981 byl zadržen a posléze vzat do vazby v Českých Budějovicích ing. Jan Litomiský, signatář Charty 77 a člen Výboru na obranu nespravedlivě stíhaných. Vyšetřující orgány českobudějovického SNB prováděly v jeho domě ve Výskytné u Pelhřimova č.2 domovní prohlídku. Ve stejné době byla - rovněž českobudějovickými vyšetřujícími orgány SNB - provedena

domovní prohlídka spojená s výsledkem u několika dalších osob: jednalo se o Stanislava Adámka z Brna, Josefa Brychtu, dr. Marii Holubcovou a Stanislava Komína z Jihlavy a člens VONS Pavla Roubala z Castrova okr. Pelhřimov. Při všech prohlídkách byly - jako již tradičně - zabaveny materiály Charty 77, Výboru na obranu nepravdělivě stíhaných, samizdatová literatura apod.

Ing. Jan Litomiský je obviněn z přípravy k trestnému činu podvracení republiky /§ 7 k § 98/1 tr.z./ pro svou činnost ve Výboru na obranu nespravedlivě stíhaných. Po dobu více než jednoho roku před svým zadržením byl ing. Litomiský vystaven nejhrůznějším perzekucím ze strany StB - domovní prohlídka, policejní ostraha, nezákonná zadržení na 48 hodin apod. /viz naše sdělení č. 162, 169, 175 a 212/.

Podotýkáme, že veškerá činnost Výboru na obranu nespravedlivě stíhaných je zcela legální, a je-li za ni někdo trestně stíhán, jedná se o porušení československých zákonů.

Ing. Jan Litomiský je svobodný, adresa jeho matky je: Božena Litomiská Doudova 6, Praha 4.

4. března 1981

Výbor na obranu nespravedlivě stíhaných
Československá liga pro lidská práva
člen Mezinárodní federace pro lidská práva

X X X X X X X X X X X

Sdělení č. 237 /Josef Bárta propuštěn z vazby/

Dne 20. února 1981 propustil okresní prokurátor v Liberci P. Josefa Bárta z vazby, kde jej držel od 18. 11. 1980. P. Josef Bárta, nemocný sedmašedesátiletý františkán, je obviněn z trestného činu dle § 178 tr.z. /maření státního dozoru nad církvemi a náboženskými společnostmi/. Toto trestní stíhání trvá.

4. března 1981

Výbor na obranu nespravedlivě stíhaných
Československá liga pro lidská práva
člen Mezinárodní federace pro lidská práva

X X X X X X X X X X X

Sdělení č. 238 /Pavel Skála propuštěn/

Dne 18. ledna 1981 byl propuštěn po vykonání trestu deseti měsíců odnětí svobody Pavel Skála. /Srovnej naše sdělení č. 85, 94, 123, 131, 179/. Pavel Skála je očekává ještě další soud - je trestně stíhán pro údajný trestný čin útoku na státní orgán a orgán společenské organizace /§ 154/2 tr.z./. Termín hlavního líčení není dosud stanoven.

4. března 1981

Výbor na obranu nespravedlivě stíhaných
Československá liga pro lidská práva
člen Mezinárodní federace pro lidská práva

X X X X X X X X X X X

Pane generální prokurátore,

můj muž Petr Uhl je od 7. 1. 1980 vězněn v pevnosti Mírov, kde si odpykává pětiletý trest, k němuž byl odsouzen 23. 10. 1979 Městským soudem v Praze. V tomto dopise se nehodlám zabývat otázkou proč, ale jak je můj muž vězněn.

Na poslední návštěvě, kterou jsem měla v listopadu, mi můj manžel řekl, že by si přál, abych věděla, že kdyby se s ním v budoucnu cokoliv stalo,

tak si to neudělal sám. O několik týdnů později jsem se dozvěděla skutečnosti, které mi tento výrok blíže osvětlily. Můj muž je vystaven neustálému šikanování a pronásledování. Za měsíc listopad byl třikrát kázenky potrestán pod směšnými nebo zcela vykonstruovanými záminkami. Kapitán Morávek z NVÚ Mírov se vyjádřil: "Ten z díry nevyleze..." Tato situace je evidentně důsledkem toho, že můj muž napsal stížnost adresovanou vedení NVÚ Mírov, v níž popisuje neúnosné poměry ve věznici. 31.10.1980 podal také Generálnímu prokurátorovi ČSR žádost o právní ochranu, na níž nedostal do dnešního dne odpověď. Má vážné podezření, že žádost nebyla správou věznice odeslána.

Na Mírově jsou zcela nevyhovující podmínky. Např. 32 osob je ubytováno na 55m², kde mají k dispozici jediný klozet. Velkou část ubytovaných tvoří oligofrenici, psychopati nebo psychotici a homosexuálové, z čehož nutně vznikají konflikty a neurozy. Kromě toho jsou ještě zcela speciálně diskriminováni političtí vězni. Za poslední rok došlo na Mírově v důsledku nesnesitelných podmínek ke třem sebevraždám. Poslední z nich spáchal 18.12.1980 Julius Fospířil.

Pane generální prokurátore, žádám Vás o nápravu poměrů v nichž žije několik set lidí, mezi nimi i můj manžel.

V Praze 23. února

Anna Šabatová
Anglická 8, 120 00 Praha 2

X X X X X X X X X X

Generální prokurátor ČSR
nám. Hrdinů 1300
P r a h a 4

Brno, 23.2.1981

Věc: Stížnost pro porušení zákona

Sděluji Vám, že můj syn Petr Cibulka, nar. 27.10.1950, bytem v Brně, Vrázova 53, t.č. ve výkonu trestu v NVÚ Minkovice, podal písemně v dubnu 1980 na ministerstvo spravedlnosti stížnost pro porušení zákona, ale jelikož dodnes neobdržel žádné vyjádření, požádal mě, abych podala znovu stížnost za něho.

Petr Cibulka byl vzat do vazby 15.4.1978 a až dosud netrestán, byl okresním soudem v Brně /dr. Jan Žižlavský/ odsouzen za pobuřování podle § 100 k nepodmíněnému trestu na 2 roky. To začal být odsouzen, nejen podle mého názoru, byly úplné směšnosti, za které by nemohl být nikde jinde odsouzen a navíc tak vysokým výměrem trestu. Krajský soud /dr. Hynek Vl./ rozsudek potvrdil.

Krátce před svým propuštěním byl 12.3.1980 znovu odsouzen Krajským soudem v Plzni /dr. Ant. Trtík/ na další 1 rok nepodmíněně do II. NVS podle § 171 "za neoprávněné držení hladovky", tedy za něco, co je jedinou obranou vězně po celém světě, neboť jinou možnost jak se bránit proti nespravedlnosti nemá. A já neznám případ, že by někde na světě byl někdo odsouzen za hladovku.

Oba tyto rozsudky jsou v rozporu s čl. 19 Mezinárodního paktu o občanských a politických právech, že každý má právo na svobodu projevu, vyhledávat, přijímat a rozšiřovat informace a myšlenky všeho druhu, ať ústně, písemně nebo tiskem, prostřednictvím umění nebo jakýmkoliv jinými prostředky podle vlastní volby.

Dne 27.1.1981 znovu krátce před propuštěním /což musí vzbuzovat podezření na sámsnost/, odsoudil ho Okresní soud v Plzni /dr. J. Maršáková/ k dalšímu nepodmíněnému trestu na 10 měsíců podle § 156 za slovní urážku příslušníků SNV. Oba příslušníci, přesto že věděli, že na usavěné oddělení nemůže nikde nic přenést, neboť se dívají vězňům i pod jazyk, a přesto, že Petr Cibulka namítal ke stranický tisk, který žte, má povolen vychovatelem a mohou se o tom přesvědčit na nástěnce vzdálené 5 metrů, přesto zcela bezohledně, svévolně a nespravedlivě mu stranický tisk odebrali a vytáhli ho na chodbu, kde tento fyzicky i psychicky vyčerpaný člověk, zoufalý nad

tím, že je vydán na milost a nemilost každému kdo si zamane, který se nemůže bránit, ve své bezmocnosti a v duševních mukách vykřikl nějakou nadávkou.

Oba příslušníci u soudu pak doznali, že se později přesvědčili, že Cibulka měl tisk povolení a navíc obhájece mého syna ten prohlásil, že a takovými rozpory ve výpovědích obou příslušníků se dosud nesetkal a že oni nesluví pravdu. A také, že Petr Cibulka byl už za vyslovenou urážku jednou potrestán ve věznici a že zákon nedovoluje duplicitní potrestání! Domnívám se, že zákon by neměl chránit každého veš.činitele, neboť i mezi nimi mohou být špatní občané, kteří hřeší na to, že jim se nemůže nic stát. Z celého incidentu jasně vyplývá, že oba příslušníci přišli do cely již s úmyslem aby ukázali svou moc, aby ho šikanováním vyprovokovali, duševně potýrali - a možná se tím i bavili. Proč by jinak žádali vydání stranického tisku již při vstupu do dveří, aniž se přesvědčili co vůbec má? Proč by se jinak nešli přesvědčit o vydaném povolení na držení tisku? Proč by jinak byly v jejich výpovědích takové rozpory?

A nakonec: Co je na tom tak zlého, aby po těžké práci, ve svém volném čase ze studium stranického tisku, místo toho aby byl takový člověk pochválen, obdržel 10 měsíců vězení? Není to absurdní? Jaké existují pohnutky k tomu, aby můj syn nebyl propuštěn z vězení? Fane generální prokurátor, žádám Vás, abyste v rámci své pravomoci zastavil nespravedlivé pronásledování Petra Cibulky a udělal vše potřebné pro jeho osvobození!

matka Věra Cibulková
Mučednická 39, 616 00 Brno

REDAKCE OZNAMUJE, že odvolací soud v Plzni dne 11.3.1981 sprostil Petra Cibulku viny v plném rozsahu. Znamená to, že 15.4.1981 by měl být propuštěn Petr Cibulka na svobodu.

X X X X X X X X X X X X X X X

Velmi se omlouváme Jiřímu Ledererovi i štenářům. V minulém Dopise přátelům totiž došlo při přepisu k závažné chybě. Správné znění celé věty je: "Kdyby však socialismus měl znamenat takovou společnost, která lidi zotročuje, která je pronásleduje pro jejich názory a vyznání, která ekonomicky nefunguje, potom jsem proti socialismu."

Dopis přátelům /č. 2/

Když můj první dopis vyšel v Infochu, měl i negativní ohlas. Doma i tady. Nevím přesně, co se v něm nelíbilo doma, znám konkrétněji negativní ohlas mezi emigranky. Jeden můj přítel měl pochyby, zda je správné zveřejnovat tak otevřeně své zkušenosti s německou sociální demokracií. Že přece se takový dopis může dostat do nesprávných rukou, které zařídí jeho překlad a potom se snadno dopis dostane tam, kam nebyl adresován. Posastavoval jsem se pouze nad podivným jednáním se mnou ve věci spolupráce s Ebertovou nadací. Jinému mému příteli se zas zdálo nevhodné, že jsem ve svém dopise naplno uváděl sumu, kterou mi Ebertova nadace nabízela. Že prý to může znést lidi doma, již tak dost nepřesně informované o možnostech života na Západě. Jednak z mého dopisu bylo jasné, že nabízená suma 3 a půl tis.msrak od Ebertovy nadace je výjimečná, nikoli běžná, a že se týkala výlučně me v té zvláštní situaci po příjezdu. A konečně ještě jeden přítel, kterého mám zvlášť rád, mi říkal, že má vůbec pochybnosti, zda má nějaký smysl psát přátelům doma tak otevřeně o všem. Odpověděl jsem mu, že to už patří k mé, nátuře. Jinak nedovedu. A budu v tom pokračovat i inea.

Chtěl jsem především informovat o svých cestách. O cestě do Vídně jsem se už zmínil. Tam jsem byl v říjnu. V polovině listopadu jsem letěl do Madridu na kongres Socialistické internacionály. Jako delegát Charty 77, což mne zcela mimořádně potěšilo. Především proto, že se necítím emigrantem, ale pořád jen a jen jedním z vás. Jako pozorovatelé se kongresu zúčastnili i jiní Češi - Vilém Bernard, emigrant z roku 1948, který býval pracovníkem Čs. sociální demokracie, dále Jiří Pelikán a Zdeněk Hejzlár. Jako novinář tu byl Pavel Tigríd. Tady jsem předal dopis Charty 77 a zároveň jsem měl projev. Musel jsem jej předčítat, protože se zkracovala řečnická lhůta. Jako představitel Charty jsem byl přijat výtečně. Svědčí to o tom, že Charta 77 má ve světě stále zvuk a nemalé sympatie.

Na kongresu jsem krátce hovořil opět s Bruno Kreiským. Jiří Pelikán mě představil generálnímu tajemníkovi španělských socialistů Gómezovi, dále vedoucímu činiteli italských socialistů Craximu, prvnímu tajemníkovi francouzských socialistů Mitterandovi. Dvakrát jsem hovořil s Jospinem, čelnou postavou aparátu francouzské socialistické strany, s kterým jsem se měl ještě sejit v Paříži, ale k setkání nedošlo, a to mou vinou. Ale kontakt jsem navázal. Rovněž jsem hovořil s Rocardem, po Mitterandovi nejvýznamnější osobností mezi francouzskými socialisty. Byl mi velmi sympatický.

V té době bylo v Madridu hodně východoevropských emigrantů, zejména z SSSR. Sblížil jsem se s Natašou Gorbaněvskou, která se mnou dělala interview pro ruský časopis, dále s Ginzburgen, Fajnbargem, Borisovem, generálem Grigorenkem aj.

Sešli jsme se tu u příležitosti zahájení celoevropské pohelsinské konference. A je třeba říct, že španělský tisk našim - jak se tu říká - disidentským akcím věnoval větší pozornost než vlastní konferenci.

Španělský výbor na obranu Charty 77 uspořádal pro nás Československý tiskovou konferenci, na níž přišlo hodně novinářů. Za Československo jsme tam vystupovali Zdeněk Hejzlár, Jiří Pelikán, Pavel Tigríd a já. Hovořili jsme hlavně o situaci u nás a o Polsku a o vlivu polských událostí na východní Evropu. Ve španělském tisku se objevily dost obsáhlé informace o tiskové konferenci.

V Madridu se současně konala výstava východního samizdatu. Na výstavě byly exempláře z edice Petlice a velká fotografie Václava Havla, dále ukázky ruského a polského samizdatu. Několik televizních společností tu točilo reportáže.

V Madridu jsem poskytl interview španělskému socialistickému týdeníku a ještě pro švédské noviny.

Z Madridu jsem jel do Paříže, kde na mě již čekala Bluš. Hned po příjezdu se mnou dělala interview levicový utidien de Paris. Hlavní událostí byl meeting v proslulé Mutualité, který pořádal Výbor na obranu svobod v Československu, jehož předsedou je Artur London. Na meetingu novořili Jiří Pelikán a já. Zcela mimořádnou pozornost mému vystoupení věnoval Le Monde, až jsem byl překvapen. Dále jsem poskytl velký interview časopisu Liberation. Na závěr naší pařížské návštěvy bylo setkání v redakci Svědectví, kde se sešlo asi osmdesát lidí - francouzských intelektuálů, novinářů z různých zemí, emigrantů z východní Evropy. Tady jsem poznal Vladimíra Maximova. Během pařížského pobytu jsme jedno odpoledne strávili s Milanem Kunderou a jeho Věrou, bylo to moc pěkné.

Ve vedení PEN, významné francouzské organizace učitelů a profesorů, jsme projednávali /Bluš a já/ možnosti pomoci Československé kultuře a zároveň i konkrétním osobám. Kromě toho jsme v Paříži měli jednání i s zástupci francouzských skupin Amnesty International. Opět šlo o pomoc lidem u nás pronásledovaným.

V Londýně jsme byli hosty polské emigrace a Amnesty International. V polském středisku jsem měl přednášku o Československu a Polsku. Řadu jednání jsme měli s Bluš v centrále Amnesty International, kde nás přijel i generální tajemník.

Interview jsem poskytl pouze Ch. Davymu z The Times.

Poznal jsem mnoho nových lidí. A doufám, že se mi zase podařilo sepořádat něco z nich vsadit do hlavy přiměřenou představu o našem životě, o mecha-

nismu jeho ovládní a o stavu naší kultury.

Než po návratu z Londýna jsem odjel do Heidelbergu, kde bylo setkání mnoha různých skupin Amnesty International z Německa a Rakouska. Informoval jsem je o stavu pronásledování chartistů, o lidech vězněných i o možnostech pomoci jejich rodinám.

Z Heidelbergu jsem jel do Frankfurtu na setkání se skupinou místních novinářů, kteří pečají o pronásledované novináře ve světě. Byla to nejen užitečná výměna názorů, nýbrž polemika, ale vyjasnění situace u nás doma.

Když jsem prošel všemi těmi dost unavujícími setkáními a schůzkami v různých místech Evropy, uvědomil jsem si, jak velký počet lidí se dobrovolně, z vlastní vůle a bez jakéhokoli prospěchu /osobního/ stará o osud neznámých obyvatel ve východní Evropě i jinde na světě. Uvědomte si, že tyto lidé nejen musí všechno platit ze svého, ale všechno to, co posílají jako podporu pronásledovaným, dávají buď ze své kapsy nebo ze sbírek, které sami pořádají. Taková je podstata činnosti Amnesty International všude. Kloubouk dolů před těmito lidmi! a pozoruhodné je, že většinou mezi nimi jsou lidé mladí.

V polovině prosince jsem byl zas v Amsterdamu, kde tamnější univerzita pořádala "český den". Ústřední postavou toho "dne" byl Václav Havel. Byla tu o něm přednáška, visely tu jeho fotografie, Jaroslav Hutka o něm zpíval. Mojmir Grygar měl přednášku o situaci naší literatury v 70. letech. Já jsem jako obvykle přednášel o nás a o Polsku.

Chtěl bych vám říci jedno: všechny tyto cesty a s tím spojené přednášky a diskuse, interview a jednání dělám bezplatně, na tom nevydělávám. Přitom to všechno stojí nejen mnoho energie, ale i velmi mnoho času. A přece já tu mám rodinu. Musím se o ni starat, musím ji zajistit materiálně. Prakticky nikdo nám nic nedal zadarmo, pouze za práci. Od státu jsme na sociální podporu dostali 1800 marek, od svazu novinářů jsem dostal 2000 marek a od jedné podpůrné organizace Německa 3000 marek. Musím však platit činži, topení, elektřinu apod. /celkem 1200 marek/, pojištění nemocenské a starobní a pojištění auta /dohromady asi 1000 marek/, platit telefon, poštov benzín a konečně jídlo, a to nemluvíme o tom, že jsme si museli koupit i zařízení do bytu, i když jsme dost nábytku dostali od katolické Charity. To znamená, že všechno volný čas, kdy jsem nebyl na cestách, jsem musel intenzivně psát, abych vydělal.

Musím o tom všem psát, protože i to je můj zdejší život a protože s tím souvisejí i jiné věci, které by se ode mne očekávaly a které zvládnout není dosud v mých silách.

Podívejte se, víte, že má němčina byla slabá a Einššina nulová. Musíme navštěvovat Goethe-Institut v Besově, to je 26 hodin studia němčiny týdně. A za 8 týdnů my dva dohromady za to zaplatíme 3400 marek. Museli jsme si na to vypůjčit. Na práci zbývá trochu času odpoledne a hlavně večer a noc.

Představte si, zatím nám nezbývá na kupování knih, což pro nás třeba bylo samozřejmé, ale knihy jsou tu drahé, i exilových vydavatelstvích. Tím obtížněji můžeme nakoupit knihy a poslat domů svým nejbližším. Tohle zatím nejde.. Vůbec třeba si uvědomit, že všechny knihy a časopisy, které se domů posílají, stojí peníze. Je to vzácné koření, peněz tu není nadbytek. Třeba s tím vším doma velmi uváženě hospodařit. Pochopte, ani exilová nakladatelství nemohou posílat neomezené množství knih domů zadarmo. A srovná tak je tomu s časopisy. Musíte si uvědomit, že žádná CIA a podobné organizace na takové účely peníze nedávají; ale kdyby nějaké organizace bez podmínek peníze daly, jsem pro, abychom je brali.

Ještě vás chci informovat o mém vztahu s masovými sdělovacími prostředky. Jak jsem už řekl, příjezd měl přechodně ohlas veliký. V Německu o tom vyšlo asi 200 článků, většinou s fotografiemi. Psalo se i mimo Německo, ale o tom nemám přehled. Dále jsem dal interview řadě zahraničních novin. Velké interview vyšly třeba v amerických The New York Times, Washington Post, International Herald Tribune. Dále celostránkový interview v holandském socialistickém týdeníku Vrij Nederland, dále v holandských novinách Haariens Dagblad celá stránka mých materiálů o Polsku. Ve Francii, jak jsem už řekl: quotidien de Paris, Liberation, Monde. Něco ve Španělsku, ale

nemám výstřihky. Ve Švédsku velký interview v sociálně demokratických novinách Aftonbladet a ještě v Expressen. V Belgii velký článek v Le Soir. V Anglii v The Times. Dával jsem interviewy pro rozhlas - pro německý několik, pro rakouský a pro švédský. Německá televize se mnou točila tři rozhovory a jeden rozhovor italská televize.

Vyšly materiály i v exilových novinách. Velký rozhovor uveřejnily Americké listy /otázky kladl spisovatel Jan Beneš/, dále Zevnědělný Západ /otázky Ludka Pachmana/. Vyjde rozhovor v Národní politice a ve švýcarském Magazinu. Rozhovor vyšel i v polském časopise Zwiazkovec /Odborář/, vycházející v Kanadě. Pochopitelně to vše se neplatí.

To jen abyste měli sepon trochu představu, respektive abych se taky trochu vytahoval.

To všechno bylo furore zpočátku. Je logické, že to opadlo. A ze všeho zůstala stálá spolupráce se Svobodnou Evropou, pro niž píši paměti a občas komentáře. A dále stálá spolupráce s Adenauerovou nadací, o níž jsem mluvil v prvním dopise. Stálá spolupráce s německým odborářským nakladatelstvím Bund-Verlag. A konečně ze všech novin mě ke stálé spolupráci vybídl jen pasovské - PassauerNeue Presse. To jsou normální noviny, jako každé, jenže s menším akčním rádiem. Náklad má okolo 150 tisíc denně. Píšu sem úvodníky /například: Praha a Madrid, Praha a Bonn, Charta 77 žije dál; dále kulturní články, například: Země bez umělecké kritiky, Všichni byli nemocní, Rozdělená kultura apod./ Tyto noviny jsou pokládány za konzervativní. Mně to nevadí. Píšu si tam, co chci já. A potom se řídím zásadou, že budu využívat každé demokratické tribuny, která se mi nabídne, abych šířil své vlastní představy a názory.

O knížkách, které jsem buď odevzdal anebo připravuji, vám napíšu příště.

Ještě o setkáních s politiky. Víte, že jsem prohlásil, že jsem ochoten se sejít k rozhovoru s každým. Pozvali mě čelní politikové západního Německa. Ale zatím jsem se sešel jen s jedním, a to s F.J. Straussem. Bylo to kupodivu 7. listopadu. Píval mě na oběd do přední mnichovské restaurace. Byli jsme ve zvláštní místnosti. Přítomen byl jen můj překladatel a Straussův osobní tajemník. Rozhovor trval dvě hodiny. Vyměňovali jsme si názory především o otázkách mezinárodního života, o politice uvolňování, tedy o vztazích Západ-Východ. Podstatné rozdíly v našich názorech se neukázaly. Musím říct, že na mne udělal Strauss dobrý dojem. Všudeňaný politik, zejména se znalostí historie. Velmi se mi líbilo, že je v rozhovoru neapodiktický, otevřený jiným pohledům, snášenlivý.

Zrovna dnes jsem dostal dopis od Willy Brandta. Připomíná, že se máme sejít, a ptá se, kdy by se mi to hodilo. Tak se zdá, že se setkáme asi začátkem března.

A konečně bych chtěl pár slov říci o tom, s čím nejsem spokojen. Ne že bych toho neudělal dost za těch 5 měsíců, co tady jsem. Ale přece jen jsem si myslel, že udělám sepon nějaký krok dopředu i v těch oblastech, které jsem si již doma předsevzal. Jak víte, chybí nám kulturní centrum /nazvěme to třeba kulturní ústav nebo pod./, které by jednak shromažďovalo veškerou zakázanou tvorbu domácí, v literatuře knižní i časopiseckou, a i tvorbu exilovou /například archiv veškerých českých a slovenských časopisů, vycházejících ve světě/.

Tuhle věc už jsem konzultoval s mnoha zkušenými lidmi. Ale většinou se setkávám se skepsí. Jenže mne to neodrazuje, protože jsem hluboce přesvědčen nejen o správnosti, ale o nutnosti tohoto kroku. Postupuju tedy pomalu, ale stále evidentněji zjišťuji, že nejsou finance, hledám a přemýšlím jak je získat. Až se něco ukáže jako reálné, napíšu vám o tom.

Myslím si, že takové centrum je nezbytné pro domácí i exilovou kulturu, prostě pro naši - československou. Zároveň tento krok pokládám za politicky nejvýznamnější, neboť kultura - tato paměť a svědomí našich národů - je v dané chvíli to nejcennější a nejperspektivnější, co máme k dispozici.

3. února 1981

Jiří Lederer

Několik poznámek k Polsku

Nejdříve opět několik poznámek k vývoji pro všechny země "reálného socialismu" k nejvýznamnějšímu událostem v Polsku. Dramatický vývoj, který začal loni v červenci, vstoupil do svého osmého měsíce, a pokračuje pro celé hnutí, které dnes už lze nazvat národním, úspěšně. K sovětské vojenské intervenci nedošlo. Polská vláda a strana nejenom že milionové hnutí nezastavily, ale ve všem podstatném ustoupily. Nejnověji šlo o uznání nezávislých odborů polských rolníků a o uznání prakticky šedesáti devíti požadavků polských vysokoškolských studentů. Při bližším ohledání jsou obě dohody neméně revoluční než ty gdaňské s dělníky z minulého léta. Nebylo jich dosaženo bez tvrdého boje. Tak rolníci od prosince minulého roku v řadě menších polských měst demonstrovali, omezili státní dodávky, obsadili budovy starých odborů. Studenti na vysokých školách v Krakově, v Lodži, ve Varšavě a jinde obsadili studovny, stávkovali, manifestovali. Výsledek se dostavil v třetím únorovém týdnu. Abychom mohli posoudit rozsah a význam obou těchto dohod, musíme připomenout jejich stěžejní body. Polské zemědělství je, jak známo, ze 70 % v rukou soukromě hospodařících rolníků. Tento soukromý sektor představuje 78% zemědělské výroby v Polsku. Přesto byl po desítky let znevýhodňován ve prospěch kolektivního zemědělství, produkujícího zbylých 22%. Dohoda, podepsaná sedm dní po jmenování generála Jaruzelského novým předsedou vlády, skoncovala s touto dlouholetou diskriminací. Jednotlivé články dohody vstupují v platnost postupně, počínaje dubnem tohoto roku, poslední musí být realizovány nejpozději v červnu 1982. Hlavním výdobytkem, vládou do poslední chvíle upíraným, je právo na vlastní nezávislé odbory. Další důležitý článek dohody smluvně určuje, cituji: "Posílení záruk, a to zvláště v zákonech, nedotknutelnosti práva vlastnit půdu, jakož i práva dědičného na tento majetek". Následuje řada vládou přislíbených změn v dosavadní politice přidělu a nákupu půdy v soukromém sektoru, konec favorizování státního sektoru, diskriminace v nákupu zemědělských strojů, které mimochodem soukromě hospodařící rolníci museli platit v devizách. Státní sektor může být nadále rozšiřován jen se souhlasem celé vesnické komunity, které se to týká. Ti rolníci, kteří byli v minulosti vyvlastněni nedovoleným nebo nepravdělivým způsobem ve prospěch sektoru socialistického, mohou do konce příštího roku podat odvolání a žádat zrušení konfiskačního dekretu nebo o náhradu škody. Další důležitou změnou je parita v dodávkách výrobních prostředků jak státnímu, tak soukromému sektoru. Soukromý sektor byl v tomto ohledu vždycky znevýhodněn. až bude nová dohoda plně uvedena v život, poměr sil - můžeme-li to tak říci - se obrátí. Parita v dodávkách výrobních prostředků, tedy strojů, hnojiva atd., bude uměrná rozsahu polnosti, které ten který sektor obhospodařuje. To znamená, že dodávky půjdou ze sedmácti procent soukromému sektoru, ze třiceti procent sektoru státnímu. Západní pozorovatelé vcelku shodně soudí, že dohoda mezi rolníky a polskou vládou bude-li opravdu a plně, představuje revoluci v zemi reálného socialismu dosud nevidanou. Vyrovná se požadavkům, které si položilo deset milionů dělníků a dosáhlo jejich schválení. Rolníci nezapomněli ani na takové požadavky, které se zemědělskou výrobou nemají nic společného, např. výměnu na školách dosud užívaných učebnic dějepisu za méně prohané, na právo na stavbu kostelů "podle potřeb věřících". Dohoda podepsaná 17. února mezi studenty a vládními pověřenci je neméně dramatická především z politického hlediska. Jako v případě zemědělců vláda i tady uznala právo, které dříve a houževnatě upírala, totiž právo na vytvoření a legalizaci nezávislé studentské organizace NZS. Zvláště důležité mezi šedesáti devíti požadavky studentů jsou tyto: policie nemá právo vstupu do univerzitních prostor. Kurzy marxismu-leninismu a ruštiny nebudou nadále povinné. Studenti si sami zvolí cizí jazyk, který chtějí studovat. V oblasti společenských věd se budou přednášet disciplíny dosud umlčovány nebo podceňovány. Cestování studentů do ciziny, styk se zahraničními studenty a podobně budou liberalizovány. Ze strany jak rolníků, tak studentů, byla - na přání vlády - potvrzena zásada o vedoucí úloze strany ve státě, jakož i platnost mezinárodních spojeneckých dohod. Navíc Solidarita a většina ostatních nově vytvořených nezávislých

organizací vcelku kladně přijala výzvu nového předsedy vlády k tříměsíčnímu sociálnímu příměří, tedy ke třem měsícům práce, nenarušované stávkami. Tato dobrá vůle - nejde o dohodu - na straně nezávislých odborů je také výrazem spokojenosti nad více méně konkretizovanou dohodou mezi Solidaritou a vládními činiteli o, jak se praví, "možnosti přístupu nových organizací, především Solidarity k prostředkům masové informace, tedy k tisku, rozhlasu a televizi". V souvislosti se studentským hnutím je pro nás zajímavá tato zpráva polské tiskové agentury: bezprostředně po podepsání dohody o nezávislé organizaci studentů byla v Lodži zatčena československá občanka Lenka Cvrčková. Dne 19. února patrně na žádost pražské vlády, byla Cvrčková vypovězena z Polska a vyvezena do ČSSR. Podle polských zpráv studentka Cvrčková měla cestovní průkaz platný na jeden měsíc. Pobývala však v Polsku už od 13. září minulého roku a účastnila se jako pozorovatel studentských stávek, manifestací a jednání s vládními delegacemi na univerzitě v Lodži. Její vyobcování z Polska bylo zřejmě odloženo až po podepsání dohody, neboť česká studentka byla v Lodži oblíbena, a její zatčení by bylo vyvolalo nepříznivou reakci mezi studenty. Bude zajímavé sledovat další osudy Lenky Cvrčkové.

Přehlížíme-li vývoj v Polsku od července minulého roku až do konce února 1981, můžeme vcelku přesně určit tři fáze tohoto vývoje. První fázi tvořily masivní stávky v obsazených závodech. Stávky trvaly po celou dobu až do vítězného konce. Vytvořily se nezávislé, stále větší počty dělníků podporované odborové organizace a vypracovaly se základní požadavky stávkujících. Druhá fáze byla charakterizována jednáním: nesnadným, ale nakonec úspěšným vyjednáváním s mocenským establishmentem, o to nejen o přijetí dělnických požadavků, ale o závazné záruky, že tyto požadavky budou také splněny. Žádala se a prosadila legalizace nezávislých odborů, a tím i legalizace jejich další činnosti včetně možných stávek. Obě tyto fáze, máme z toho, v dnešním Polsku jsou uzavřeny. Vstupuje se teď do fáze třetí, ostatně rozhodující. V příštích týdnech a měsících se ukáže, zda polská strana a vláda budou moci a budou chtít důsledně splňovat jednotlivé články smluv. Lze očekávat, že dojde k pokusům o jejich obejití, rozmělnění, zkrátka o užití takzvané salámové taktiky. Pak nutně vzniknou další krizové situace, popřípadě stávky. Ať tak či onak, v příštích měsících se ukáže, do jaké míry bude fungovat - do jaké míry může fungovat - tato v sovětském bloku dosud nevyskoušená společenská smluva. Jde tu jasně o nic více a o nic méně než o vytvoření a zajištění druhého centra kontrolní moci v systému, který až dosud se o moc s nikým nedělil. Domyšleno to znamená, že nedotknutelná zásada o vedoucí roli komunistické strany sice zůstává na papíře, ale právě jenom na papíře. Ukáže se také, zda tento bezpříkladný vývoj přijme Sovětský svaz, zda se smíří s touto další takzvanou polskou výjimkou, a bude ochoten v této stínečně pokračovat. Nic není jisté, hra nebude jasná ještě z jednoho závažného důvodu: už dnes obchází ostatní země reálného socialismu strašidlo polské obrody. V Maďarsku bude jakoby náhodou už letos v červenci zaveden pětidenní pracovní týden - opravdový, nikoli ošvindlivaný takzvanými dobrovolnými směněmi. Navíc, a zcela petichoučku, si maďarští studenti vymohli jisté závažné změny v povinnosti účastnit se kursů marxismu-leninismu a ruštiny. Rovněž z Maďarska se hlásí, že dělníci se na odborových schůzkách dotazují na výdobytky, které si zajistili polští pracující. V Rumunsku zčista jasně ohlásil Ceaucescu, že rumunské zemědělství bylo zanedbáváno a šizeno dlouholetým prioritním důrazem na rozvoj průmyslu. Rumunský vládce přislíbil oprávněnou agrární revoluci v průběhu příští pětiletky. A u nás nebylo provedeno plánované zvýšení cen z důvodů, které nutno těsně hledat v blízkosti polského vývoje. V pátek 20. února si moskevská Pravda výrazně otiskla radu Josefa Lenárta, že "vývoj v Polsku si žádá zvýšenou bdělost ostatních socialistických zemí, neboť i v těchto zemích se mohou objevit síly usilující o oslabení komunistických stran a socialismu zevnitř".

X X X X X X X X X X X

anketa INFOCHU

1. Proč chcete žít v Československu?

- Věřím, že v cizině bych se aklimatizovala a našla bych i práci. Bylo by to lákavé dobrodružství a jeden čas jsem o tom vážně uvažovala. Důvody, proč to asi neuskutečním, jsou tři: 1. Děsí me to konečnost - kdybych jednou odjela, už bych se nemohla vrátit a odřizla bych se definitivně od své minulosti. A pro mě jsou kořeny důležité. 2. Vážím si přátelství a těch několik přátel, co mám, nechci ztratit. 3. Ten třetí důvod je asi nejdůležitější - mám pocit, že můj život tady má jakýsi, byť mlhavý, smysl. A taky věřím, že to dusno nebude trvat věčně. /studentka, 24 let/
- Nedochci komplikovat život rodičům. /studující ČVUT, 21 let/
- Nejsm si jist, dovedl-li bych si za hranicemi vybudovat život podle svých představ. Jsem idealista a myslím si, že to dokážu i tady. /automechanik, več.stud., 25 let/
- Rozumný důvod neznám, snad, že je tu moře. /Jiří Gruša, spisovatel/
- 1. Jak řekl Maurice Maeterlinck v Pokladu pokorných: "Zijeme všichni ve vznešeném. Zde jinde bychom měli žít? není jiného místa k žití."
2. Emigrovat nechci. Jak řekl Lao c: "Mudre nemusí vyjít ze svého domu, aby poznal svět." /Magor/
- Nerad se někde cítím cizincem. /sazeč, 39let/
- "... Jedním z poměrně častých témat mých úvah a mého snění když jsem "na cestách" jsou mi přátelé, kteří odcestovali. Obvyklý příběh mé meditace: na začátku je lehká nostalgia a i trochu závidění /na jejich umělecké úspěchy/ i trochu tísně /dělají zas konečně to, co je baví, jsou v kolotoči práce, zbavení všech nekonečných komplikací, naše pečlivě se jim asi už dávno jeví jako nicotnost - a na druhé straně já, který je toho všeho zbaven a nemá sebemenší šanci dělat třeba v nějakém divadle a hýřit nápady, což je věc, k níž me vždycky ten divadelní kolotoč inspiruje/
- - to je tedy na začátku - a na konci těch meditací je vždycky posléze ~~xxi~~ zvláštní vnitřní radost z toho, že jsem tam, kde mám být, že jsem neuhnul od sebe sama, nesáhl po zadních vrátkách a při všech strádáních jsem zbaven strádání nejhoršího /které jsem už také na vlastní kůži poznal/, totiž pocitu, že jsem nedokázal být na úrovni svého úkolu /byť jsem si ho třeba - aspon v té podobě a míře - vůbec sám neuložil, ale pouze přijal z rukou osudu, náhody a dějin/." /Václav Havel, spisovatel, dopis z vězení/
- Jsem rozhodnut tady zhnít, nevím však přesně proč. Snad proto, že nerad měním svá rozhodnutí - a tohle mé rozhodnutí je už staršího data. /vědecký pracovník, 42 let/
- Kde jinde žijí Andělé, když ne zde. Ve Vídni nežijou!!! /Pavel Kirschner von Sysel/
- Potřebuji mít okolo sebe staré známé věci a lidi. /úřednice, 42 let/
- Protože nechci emigrovat.

2. Proč chcete emigrovat?

- Nesouhlasím s antisemitismem u nás a v SSSR, s politikou útoku proti Izraeli. Chci emigrovat především do Izraele. /redaktorka, 28 let/

- Mám své představy o životě v dostatku, které se tady nedají realizovat.
/redaktorka, 32 let/
- Už mě nebaví /i když překážky považují často za velmi důležité k vlastnímu sebenažití/ věnovat většinu své energie tomu, abych vůbec mohl dělat to, co chci dělat.
/Ivan Kyncl, fotograf, 27 let/
- Rád bych pokračoval ve vědecké práci. Tady jako člověk vyloučený z KSČ nesmím.
/přírodovědec, 46 let/
- Nechci, ale co když musím? /Jiří Gruša, spisovatel/
- Necháme-li stranou osobní a rodinné důvody /které stejně většina považuje za výmluvy/, hovoří pro to tři příčiny: 1. Svět považují za obrovský koncentrák - a když už v něm musím žít, chci mít alespoň vycházky. 2. Tento stát mi neposkytl neprosto nic navíc, co by mi neposkytl kterýkoli jiný stát evropské kultury. 3. Jsem čím dál tím alergičtější na některé typické rysy české povahy, které navíc vystupují zřetelněji a jasněji tam, kde by je člověk nehledal - v prostředí "neoficiálních struktur".
/Honza Zvěřina, 29 let/

X X X X X X X X X X

Krátké správy:

Ve dnech 7. - 9. 1. 1981 byla s konečnou platností vyvlastněna bývalá zem. úřednost v Nové Vísce čp.4. Věci byly vystěhovány /za přispění dopravních prostředků požárníků/ a klíče předány novému nabyvateli, odboru vnitra Okresního podnikového výboru v Chomutově. Oznamujeme proto případným neinformovaným návštěvníkům, aby již na barák v Nové Vísce nejezdili. Přejeme též ozbrojeným složkám, aby si vyvlastněnou nemovitost ve zdraví užili.

V prvních lednových dnech se ve východních Krkonoších uskutečnil 2.ročník lyžařského závodu "Stopou Václava Havla".

Dne 25.2.1981 byl zbaven státního souhlasu k výkonu duchovenské činnosti administrátor farního úřadu Josef Kordík, který působil v Libčevsi /Severočeský kraj/. Důvod: "...nesplňujete podmínky všeobecné způsobilosti, požadované k výkonu ~~činnosti~~ této činnosti zejména ustanovením 2 zákona č. 218/1949 Sb. a § 7 vl. nař. č. 219/1949 Sb..."

Ve čtvrtek 5.března udělí Mezinárodní výbor na podporu Charty 77 v Československu už podruhé Cenu Jana Palacha. Stane se tak v Paříži za účasti předních spisovatelů, publicistů a umělců, tisku, rozhlasu a televize. Výbor oznámil, že Cena Jana Palacha ve výši 25.000 franků se uděluje edici Petlice nezávislé vydavatelské radě, v níž od roku 1975 bylo v Československu dosud vydáno 200 titulů. Za krajně svízelných a často riskantních podmínek vyšly tu práce literární a literárně kritické, díla ze společenských vědních oborů, knihy po domácku vyrobené, ale vyhledávané zejména mladými, praví se v prohlášení, kteří z nich čerpají jinak nedostupné poznání. Cena je tedy uznání všem, kdo se na tomto průkopnickém díle podílejí: autorům, písařkám, výtvarníkům, distributorům. a i těm, kdo po vzoru edice Petlice založili další samizdatové řady.

Jadislav Cerman napsal apelující dopis za propuštění politických vězňů v Československu. Vyjímáme:

"...žádám Vás, aby jste se zasloužili o okamžité propuštění z vězení všech těch, kteří trpí pro shoubný nádor na duši národa, všech, kteří trpí pro jeho morální degeneraci, která se rozrostla do neuvěřitelně obličných rozměrů. Trpí proto, že zůstali čistí, silní ve víře v pravdu, dobro a lásku mezi lidmi.

Pro Boha živého či mrtvého, zemřel-li již snad opravdu soucitem s lidmi ve jménu lidskosti, úcty k člověku, propuštěte všechny, kteří touží žít svobodně, kteří nechtějí a ani neunějí lhát a přetvářovat se, kteří vědí, že svým dětem nepomohou, když jim za lež a za přetvářku vyškelfují možnost studovat, ale nappak jim tím nejhorším způsobem ubíjí.

Propuštěte všechny tyto z nichž každý je člověkem!

Propuštěte všechny ty, kteří jsou těmi nejlepšími z nás!

Propuštěte: Václava H a v l a, Václava E n d a u, Jiřího D i e n s t b i e r a
Petra U h l a, Petra C i b u l k u, Jiřího G r u n t o r á d a,
Jana J. B á r t u, zvláště naléhavě žádám o propuštění vážně
nemocného Rudolfa B a t t ě k a!

Propuštěte také všechny ty, kteří byli odsouzeni podle § 102, 103 a 198 tr. z. k nepodmíněným trestům.

Propuštěte všechny ty, kteří byli odsouzeni podle § 109 tr.zák. pro pokus o nedovolené opuštění republiky, kterého se dopustili, proto, že jim bylo bráněno v cestování do zahraničí nebo proto, že jim nebylo povoleno legální vystěhování z ČSSR..."

x x x x x x x x x x x

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX